

O OSAMOSVOJITVI ŠE VEDNO VEMO PREMALO

Besedilo: **Meta Grmek**
Fotografija: **Bruno Toič**

Podpolkovnik Miroslav Debelak je vojaško kariero začel pri devetnajstih letih. Bil je aktiven v MSNZ in se med osamosvojitveno vojno izkazal kot poveljujoči skupini teritorialcev in vojaških policistov TO, ki je 28. junija 1991 zavzela prisluškovalni center JLA na ljubljanskem Rožniku. Dobil je števila priznanja, tudi najvišje priznanje za izjemno hrabrost v vojni – častni vojni znak 1991. Pozneje je v SV opravljal različne dolžnosti, toda najlepše spomine ima na delo v zračni obrambi, je sam dejal po nedavni upokojitvi.

Zakaj ste se odločili za vojaško kariero in kaj mislite o njej?
Želja, da postanem vojak, izvira iz otroštva. Uresničil sem jo pri devetnajstih letih, ko sem po končanem služenju vojaškega roka v Šoli za rezervne častnike ZO v Zadru postal rezervist v enoti zračne obrambe mesta Ljubljana. V vojski sem ostal do upokojitve. Sodeloval sem v osamosvojitveni vojni in tudi vstopanje Slovenije v Nato ter EU sem intenzivno doživljal, saj sem takrat v oddelku GŠSV za mednarodno sodelovanje skrbel za državne članice Nata. Sodeloval sem z enotami SAS, kar so nenadomestljivi spomini. Prepotoval sem vso Evropo, kot

častnik za sodelovanje s civilnimi strukturami pa sem deloval na misijah v Makedoniji in na Kosovu. Spoznal sem veliko pripadnikov drugih vojsk. Za vse to sem SV iskreno hvaležen, pri čemer pa so moji najlepši spomini povezani z zračno obrambo. Nikoli ne bom pozabil prvih bojnih streljanj s protiletalskimi topovi v Varpaloti in na Kreti kot tudi ne navdušenja kolegov in visoke ravni profesionalnosti častnikov na GŠSV in v 9. BZO. Zadnjih šest let sem delal v Poveljniškem centru PSSV, v katerem se odzivnost in profesionalnost pripadnikov SV vedno znova kažeta kot pomoč ljudem ob naravnih nesrečah, kot reševanje v

gorah ali nujna zdravniška pomoč ob nesrečah. Škoda, da poveljujoči tega ne promovirajo bolj. Pokoj prinese bolj mirno življenje in čeprav mi ob slikanju, ribarjenju ter drugih aktivnostih ne bo dolgčas, bi s SV še rad sodeloval.

Kako se spominjate obdobja tik pred vojno?

Vojno smo v TO leta 1990 že slutili. Po ukazu generalštaba JLA o razorožitvi TO 15. maja 1990 mi je takratni načelnik štaba za TO Ljubljana Vojko Adamič julija ponudil mesto načelnika občinskega štaba MSNZ občine Bežigrad. Naslednji dan sem v MSNZ pripeljal Duška Levičnika, zalednika na občini. Ob predaji orožja sva vsak drugi zaboj orožja skrila, ponoči pa smo jih spravili v skladišče Civilne zaščite. Pozneje smo orožje kljub stražarjem kradli iz skladišč. Predstavljate si, da imate tovornjak, naložen z strelivom in minometi, in ga morate iz vojašnice prepeljati pod takratnim režimom! Vsako tako dejanje je bila drzna in zelo tvegana naloga. Orožje smo prepeljali na občino, ponoči pa ob varovanju civilne policije v skrivna skladišča. Enega sem imel tudi sam. Konec leta 1990 smo že imeli prečiščene spiske pripadnikov enot za morebitni napad in podrobne načrte uporabe enot, pripravljene pa so bili tudi vpoklici. Leta 1991 sem po premestitvi na 5. PŠTO do maja 1991 sodeloval pri intenzivnem usposabljanju vseh enot ljubljanske pokrajine, in sicer sem pripadnike v kamnolomu nad Kresnicami, kjer sem zidal hišo, uril za protioklepni boj.

Kako danes ocenjujete zavzetje prisluškovalnega centra?

Zelo možno je bilo, da je JLA iz tega prisluškovalnega centra nadzirala komunikacije slovenske vlade, zato je bilo treba center čim prej onemogočiti. Akcija je potekala hitro od trenutka, ko je vezist rezervist iz našega štaba TO, ki je vojaški rok služil na Rožniku, v središču Ljubljane opazil pripadnika JLA iz centra.

Zbral sem pripadnike vojaške policije 5. PŠTO, ki sem jih zelo dobro poznal, in zajetega pripadnika JLA, ki je približno 16 pripadnikov JLA iz centra pozval k predaji. Akcija okoli 18. ure je bila končana v približno pol ure, pri čemer se je poveljujoči predal šele, ko sem zagrozil, da bom objekt z armburstom razstrelil. Na srečo sile nismo uporabili, bi se pa lahko v nekaj minutah zgodba zelo različno razpletla. Bistveni so bili naša odločnost, medsebojno zaupanje, hitra akcija ter pazljiv in strokoven vpad fantov v objekt. Ko smo vstopili vanj, smo na mizah zagledali orožje in strelivo, kar je kazalo na paniko, poveljujoči pa blagajni, v katerih smo pozneje odkrili veliko posnetkov prisluškovanj, ni hotel odpreti. Prav tako je aktiviral stikalo, s katerim je, kot sem izvedel pozneje, na pomoč priklical vojaško policijo v šentviški vojašnici, ki pa je do izteka akcije na Rožnik ni bilo. Brane Praznik je dogajanje posnel na kamero. Pozneje smo zajete fante in naprave, ki so ostale povsem nepoškodovane, prepeljali na 5. PŠTO. Si predstavljate kolono zajetih pripadnikov JLA na ljubljanski tržnici, zavarovano s pripadniki TO? Akcija, v kateri smo utišali enoto JLA sredi Ljubljane, je bila pomembna za moralo teritorialcev in tudi Ljubljančani so nas ob prihodu na štab navdušeno pozdravili.

Kakšna je raven domoljubja danes?

S takratno je nikakor ne moremo primerjati. Menim, da se o tedanjih dogodkih premalo govori. Celotno v SV bi morali takratne razmere v TO, priprave na vojno in vojno precej bolje poznati. Kdo izmed pripadnikov SV danes ve, koliko imamo dobitnikov najvišjih vojaških odlikovanj in zakaj so jih dobili? Letošnje leto je zaradi 20. obletnice začetka samostojnosti priložnost, da to vsaj delno popravimo. Še veliko ni zapisanega in pojasnjene. Mene so vedno mešali s takratnim šefom policije Slavkom Debelakom in včasih sem imel občutek, kot da Miroslav Debelak ne obstaja. Vsa vladna vabila na slovesnosti so bila naslovljena na Slavka Debelaka, ki prebiva na mojem naslovu. Nekateri to nosijo s seboj in mogoče nikoli ne razkrijejo.